

~ נקודות משיחות קודש ~ (לקוטי שיחות כט עמ' 50)

לחת קתיב, שהיו שתיקה שוות (רש"י לא, יח) בפסוק "וְאֶתְנֶה לָךְ אֶת לְחֹת הָאָבִן" (משפטים כד, יב) קתיב גם כן "לחות" חסר, אך שם לא התעכב רש"י על כך. ויש לבאר, שפאן הקשה לרש"י: הפתוב הרי מדגיש את מעלת הלוחות ("פתובים באצבע אלקים"), ומדוע יש פתיב חסר, שמשמעותו חסרון? ומתרגן, שפאן ללמדנו **שהיו שתיקה שוות**, דבר המוכיח שהם "מעשה אלקים", כי לאדם אי אפשר לדיק כל כך בצמצום.

א וַחֲזָא עֲמָא אַרִי אַחַר מִשֶׁה לְמַחַת מִן טוֹרָא וְאַתְכַּנְשׁ עֲמָא עַל אַהֲרֹן וְאָמְרוּ לֵיהּ קוּם עֲבָד לְנָא דִּתְלִין דִּיהִכּוּן קְדָמְנָא אַרִי דִּין מִשֶׁה גְּבָרָא דִּי אֶסְקְנָא מֵאַרְעָא דְמַצְרַיִם לָא יִדְעָנָא מַה הוּא לֵיהּ:

לב (א) וַיֵּרָא הָעָם כִּי בִשְׁשׁ מִשֶׁה לָרַדַּת מִן־הַהָר וַיִּקְהַל הָעָם עַל־אַהֲרֹן וַיֹּאמְרוּ אֵלָיו קוּם | עֲשֵׂה־לָנוּ אֱלֹהִים אֲשֶׁר יִלְכוּ לִפְנֵינוּ כִּי־זָה | מִשֶׁה הָאִישׁ אֲשֶׁר הֵעֲלֵנוּ מֵאַרְצָן מִצְרַיִם לֹא יִדְעֵנוּ מַה־הִיָּה לוֹ:

כ"א **פי בשש משה** • פתרגומו, לשון אחור, וכן: "בשש רכבו" (שופטים ה), "ויקהילו עד בוש" (שם ג), פי בשעלה משה להר, אמר להם: לסוף ארבעים יום אני בא, בתוך ו' שעות. פסבורים הם שאותו יום שעלה מן המניין הוא, והוא אמר להם שלמים, מ' יום ולילו עמו, ויום עליתו אין לילו עמו, שהרי בז' בסיון עלה, נמצא יום מ' ב"ז בתמוז, בט"ז בא השטן וערבב את העולם והראה דמות חשף ואפלה וערבוּבָא, לומר: ודאי מת משה, לכה בא ערבוּבָא לעולם. אמר להם: מת משה, שכבר באו שש שעות ולא בא וכו', כדאיתא במסכת שבת (דף טז). ואי אפשר לומר שלא טעו אלא ביום המענין, בין קדם חצות בין לאחר חצות, שהרי לא ירד משה עד יום המחרת, שנאמר "וישפּימו ממחרת ויעלו עולות". אשר ילכו לפנינו •

רש"י כפשוטו - מהדורת לשם

לישראל דמות (מראה מדומה) של חשף ואפלה וערבוּבָא (מהומה ובלבול) בעולם, כדי לומר להם ודאי מת משה, לכה בא ערבוּבָא לעולם. וכה אמר להם השטן לישראל: 'מת משה, שכבר באו שש שעות ולא בא וכו'', ועדיין לא שמעו ישראל לדבריו, עד שהראה להם דמות מיטתו של משה, כדי להטעותם שהוא מת, כדאיתא במסכת שבת (דף טז). ומוטיף רש"י: והכתוב מוכיח כן, שהיתה טעותם ביום שלם, ואי אפשר לומר שלא טעו אלא ביום המענין - ולפרש שלא נראתה השמש בבירור ולא הבחינו בין קודם חצות בין לאחר חצות, ושהאיחור לפי דעתם היה רק בשעות - שהרי לא ירד משה עד יום המחרת, שנאמר (לקמן פסוק ו) 'וישפּימו ממחרת ויעלו עולות', וכל זה היה טרם ביאת משה, הרי ששעותם בחשבון היתה בהקרה ביום שלם (מפרשים):

אשר ילכו לפנינו. אמרו בלשון רבים 'ילכו', כי לא הסתפקו באילול אהרן, אלא אלוהות הרבה אינו (התאווה ובקשו) להם (סנהדרין טז).

שנהרג]. ולמה היה נדמה לעם שנתאחר משה? **פי בשעלה משה להר, אמר להם 'לסוף ארבעים יום אני בא, בתוך שש שעות ביום'; פסבורים הם** בטעות שאף אותו יום שעלה בו מן המניין הוא, ואולם הוא אמר להם ארבעים ימים שלמים, דהיינו ארבעים יום ולילו עמו - ארבעים ימים מלאים, שכל יום בולל את הלילה שלפניו, ויום עליתו שאין לילו עמו אינו נחשב כמנין הארבעים [ואולם אותו היום שעלה (שאינו לילו עמו). מצטרף ללילה האחרון, ונמצאו הארבעים כלים ביום של הארבעים ואחד].

וכיצד הוא חשבון הימים? **שהרי ביום ז' בסיון עלה משה להר, נמצא יום ארבעים בשבעה עשר בתמוז** [כ"ג יום מחודש סיון, שהוא חודש מלא בן שלשים יום, וי"ז ימים בחודש תמוז], ואז ירד מן ההר. אולם יום קודם לכן, בט"ז בתמוז - שלפי חשבונם של בני ישראל נשלמו בו הארבעים יום [כ"ד יום מסיון וט"ו יום בחודש תמוז] וכבר היה משה ראוי לירד - בא השטן וערבב (בלבל) את העולם והראה

דיני המשכן וכליו שנכתבו בסמוך, לא נאמרו לו אלא בארבעים יום האחרונים, בשעלה לקבל את הלוחות השניות (ט"א):

לדבר אתו. דרך המקרא לומר 'לדבר אליו', שמשמעו שהקב"ה מדבר ומשה שותק, אולם כאן נאמר 'לדבר אתו', שמשמע שהקב"ה דיבר בבכיול יחד עם משה, מלמד, שהיה משה שומע מפי הגבורה, ואחר כך היו חוזרין ושונין את ההלכה שניהם יחד (פ"ח):

לחת. לא נכתב 'לחות' אלא 'לחת' פתיב, חסר וי"ו, שאפשר לקרותו 'לחת' בלשון יחיד, לרמוז שהיו שתיקה שוות ונראות פעין לוח אחד (שם): תורה א

לב (א) פי בשש משה. פירושו פתרגומו באונקלוס: 'ארי אחר', לשון איחור, וכלומר: כאשר ראה העם כי מתאחר משה. וכן מצינו: 'בשש רכבו' (שופטים ה, כה) [אם טיסרא השקיפה בעד החלון בתמיהה: למה מתאחר רכבו ועדיין לא שב מן המלחמה]. וכן: 'ויקהילו עד בוש' (שם ג, כה) [עבדי עגלון מלך מואב המתינו לו עד שנתאחר מאד, ואז פתחו ומצאוהו